

Nr 382.

Av herr **Karlsson** i Munkedal m. fl., angående åtgärder till främjande av det svenska västkustfisket.

Det svenska västkustfisket är av stor betydelse för vårt folkhushåll. Detta fiske, liksom fiskerinäringen i allmänhet, har haft svåra känningar av den kris, som under senare år härjat i svenskt näringsliv. En kris, som inom flera av landets näringar nu synes vara på väg att lättas. Men för fiskerinäringens vidkommande, och särskilt då för denna näring vid rikets västkust, märkas icke några lättnader. Tvärtom, äro utsikterna för vissa grupper av de svenska västkustfiskarna nu mörkare än någonsin, ett förhållande, som till betydande del sammanhänger med svårigheterna för fiskarna på västkusten att finna avsättning med sina fångster i utrikes hamnar och på grund av omständigheter, som bero på vårt lands handelspolitiska förbindelser med grannländerna.

Särskilt 1934 års riksdag tog hänsyn till de rådande svåra förhållandena och anvisade betydande anslag till stöd för den hårt betryckta fiskerinäringen. Men trots denna hjälp är dock läget sådant i många fiskelägen i Bohuslän att ytterligare åtgärder äro ofrånkomliga.

I särskilt svårt trångmål är storsjöfisket. Detta fiske efter långa och lubb ute i Atlanten har gamla anor. Man har vetskap om att redan på 1500-talet seglade fiskare från vissa platser i Bohuslän till gränsvattnen mellan Nordsjön och Atlanten och bedrevo fiske under en tid av fyra till sex veckor. Huru detta fiske sedan har utvecklats genom tiderna skola vi här, trots ämnets stora intresse, inte ingå på. Vi vilja endast framhålla, att utövarna av storsjöfiske koncentrerats till vissa fiskelägen på öarna Orust och Tjörn och av vilka Mollösund torde vara det mest typiska. Denna kommun, Mollösund, har omkring 800 invånare, varav samtliga utom tre äro fullständigt beroende av storsjöfisket. Redan av den omständigheten torde det stå klart för alla, att när inkomsterna av fisket minska ned till och under existensminimum, så uppstår ytterst allvarliga ekonomiska förhållanden för icke blott fiskarena själva och för deras hem utan även för hela samhällsorganisationen. För närvarande äro de ekonomiska förhållandena i ett flertal av de bohuslänska fiskelägena mycket svåra. Under de senare åren har skuldsättningen på grund av de stora omkostnaderna för båtar och utrustning ökat katastrofalt, enär inkomsterna inte motsvarat utgifterna för förfallna räntor och amorteringar. Inkomstminskningen beror för storsjöfiskets vidkommande främst därpå, att fiskarena på varje båt, som deltagit i detta fiske, nödgats underkasta sig stränga restriktiva bestämmelser om den högsta mängd fisk som skulle fångas och även i fråga om priset å den fångade fisken.

Sålunda var under 1934 infört ett kvotasystem, baserat på vad fiskberedarna förklarat sig kunna finna avsättning för. Årsbehovet angavs sålunda av beredarna kunna fyllas med en fångst av 20 ton färsk och 24 ton saltad långa per båt och med beräkning att i 1934 års storsjöfiske skulle delta 67 båtar, som också fallet var. Priset för långan bestämdes till 33 öre per kilogram för färsk och 18 öre för saltad vara, vartill kommer en statssubvention av 2 öre per kilogram för den saltade fisken.

Inkomsten per båt skulle sålunda stiga, subventionen oräknad, till den till synes stora summan av 10 920 kronor, vilket belopp med subventionen inräknad ökas med 480 kronor. Utgifterna äro emellertid avsevärda. Genomsnittsvärdet av de båtar, som användas för storsjöfiske är i runt tal 36 000 kronor vid nyanskaffning, varav icke mindre än 15 000 kronor kan anses belöpa på motorn, som i stort sett kan antagas ha en livslängd på 10 år. Erfarenheterna giva vid handen, att utom beräknade annuiteter å båt och motor går det årliga underhållet av fartyg och maskin till i medeltal 1 200 kronor per år. De sammanlagda årliga kapitalutgifterna för vad som kan anses som båtens utgift uppgå till ej mindre än 2 700 kronor. För varje fiskeresor kommer därtill dryga gemensamma utgifter för oljor, salt, agn och dylikt uppgående till cirka 1 500 kronor per resa. Då det behöves två resor för att fylla den nämnda kvoten kunna sålunda dessa kostnader fixeras till 3 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna stiga sålunda upp till 5 700 kronor per båt.

Vid fördelningen av fångstvärdet är det först att märka, att icke hela fiskelaget, som i regel består av 8 man, äger båten utan händes det att en enda person är ägare, ehuru det torde vara vanligast att två eller tre personer gemensamt äro ägare av båten. Bruttoinkomsten av fångsten delas upp i 12 lika lotter, av vilka 4 lotter, eller en tredjedel, tillfaller båten, som efter 1934 års fångstvärde sålunda erhöill 2 624 kronor. Men detta belopp täcker icke de verkliga utgifterna för underhåll av båt och motor, vilket som ovan angivits uppgått till 2 700 kronor. Förlusten måste bestridas, av ägarnas personliga lotter i fångsten. Varje man i laget erhåller nämligen var sin lika lott, vilken enligt 1934 års förtjänster uppgår till 660 kronor. Detta är emellertid ingalunda varje mans nettoförtjänst. Oljekläder och backar för varje man kosta omkring 200 kronor per år. Med en »behållning», som är resultatet av ett arbete som praktiskt taget räcker från nyår till midsommar, av 460 kronor skall sålunda storsjöfiskaren bekosta sitt eget uppehälle ombord å båten och familjens hemma i fiskeläget. Möjligheterna till utkomst under det senare halvåret, då fiskarena äro lediga från arbetet med storsjöfisket, äro synnerligen små. Det blir därför att leva på kredit. Men de urusla förtjänsterna av storsjöfisket började tyvärr inte under år 1934. I en följd av år ha fiskarena haft det synnerligen svårt, och inkomsterna ha i regel icke överstigit den för år 1934 angivna förtjänsten, vilket har till följd att krediterna åtstramats och hela samhällen råkat i djupaste misär.

År efter år ha fiskarena hoppats på bättre tider. År efter år ha de måst underkasta sig hårda villkor från beredarnas sida med resultat, att inkomsterna minskat och det bland fiskarena nu diskuteras om det lönlösa uti att kämpa emot övermakten. Man är på sina håll redo att ge upp, att låta samhället draga försorg om hustru och barn. Här gäller det för statsmakterna att gripa in, att vidtaga åtgärder som skänka någon känsla av trygghet hos dessa hårt prövade människor, som under ständig fara för liv och hälsa måste utföra sitt hårda arbete.

Vi inse till fullo svårigheten uti att här bringa tillräckligt effektiv hjälp samtidigt som farliga ekonomiska konsekvenser skola undgås. Nödvändigt synes det oss emellertid vara att åtgärder vidtagas för att storsjöfisket gives stöd innevarande år, vilket främst torde böra ske genom åtgärder för ökad konsumtion av svenskfångad långa. En åtgärd, som genom sin natur och den korta tid som står till buds för genomförandet av densamma därest den skall bliva till nytta för redan innevarande års fiske, vilket vi anse vara nödvändigt, måste genomföras på administrativ väg.

När vi framföra denna tanke, tillåta vi oss erinra därom, att det i vårt land förbrukas omkring 1 600 ton torr fisk per år och att knappt fjärdedelen härav är svenskfångad spillånga. Det torde vara möjligt att på statens och andra allmänna inrättningar väsentligt öka konsumtionen och därigenom bringa detta fiske ett gott stöd.

I det föregående är det huvudsakligen storsjöfisket som berörts och som utan tvivel är det fiske på Västkusten som för närvarande har det svårast. Emellertid är det även andra fisken, som arbeta under synnerligen svåra förhållanden och som påkalla det allmännas uppmärksamhet. Vi våga påstå att i fråga om fisket på Västkusten förhållandena i sin helhet äro sådana, att de snarast möjligt tarva ingående undersökning om på vad sätt lättnader och stöd må kunna beredas denna näring samt på ett mera effektivt och planmässigt sätt inordnas i det svenska folkhushållet.

Utredning härom är så mycket mera befogad som allvarliga svårigheter börja märkas mellan olika grupper av fiskare. Som ett exempel härpå kan anföras det av oss förut berörda storsjöfisket, som under sistförflutna år bedrevs av 67 båtar med vardera 8 mans besättning och som under de närmast föregående åren måst underkasta sig långt gående restriktioner i fångsterna, enär under då och allt fort rådande förhållanden eljest marknaden hade överfyllts av ifrågavarande fiskvaror med åtföljande ännu lägre priser.

Redan med 67 båtar i storsjöfisket hotar marknaden med nuvarande konsumtion att bliva överfylld. Sålunda lärer det hos beredarna ligga omkring 55 ton osåld spillånga av fjolårets fiske, vilket förhållande hotar att ytterligare pressa kvoten och priser för innevarande år. Trots att nuvarande vidriga förhållanden i vissa fall medföra förlust för fiskarena i stället för förtjänster, befaras det att ett 90-tal båtar i år skola deltaga i storsjöfisket. Av de beräknade nytillkomna båtarna äro flera som deltaga i det s. k. englands-

fisket, vilket också under de senaste åren måst inskränkas väsentligt på grund av importrestriktioner från Englands sida. Under fisketiden fylles snart nog den för englandsfisket fastställda kvoten och båtarna söka sig då över till andra fisken och då bl. a. storsjöfisket, för att om möjligt öka sin förut ringa inkomst, därmed dock hotande att alldeles rasera utkomstmöjligheterna för de fiskare, som sedan ålder haft storsjöfisket som sin enda förvärvskälla. Det hotar att uppstå en anarki på detta område, vilken kan få de mest ödesdigra verkningar, och vilket förhållande icke torde kunna ordnas utan ingripande från det allmänna.

Den ökade skuldbördan och minskade räntabiliteten för det bohuslänska fisket är ännu ett skäl för att utredning i åsyftat avseende snarast igångsättes. Följande siffror äro belysande för lägets allvar.

Det sammanlagda värdet av de bohuslänska fiskena beräknas år 1865 ha uppgått till ett belopp av 600 000 kronor med ett redskapsvärde, båtarna inräknade, på 950 000 kronor. År 1913, sålunda nära femtio år senare och omedelbart före kriget, beräknas fångstvärdet till något över 8 700 000 kronor med ett samtidigt redskapsvärde av 10 500 000 kronor. År 1918 steg värdet av fisket till 19 300 000 kronor med ett redskapsvärde av 15 800 000 kronor. För 1928 hade fångstvärdet sjunkit ned till 13 500 000 kronor men redskapsvärdet stigit till 18 100 000 kronor.

Tyvänn äro vi icke i stånd att angiva några tillförlitliga siffror, som belysa fiskerinäringens sammanlagda skuldbörda. Följande officiella siffror må dock anföras. År 1928 hade Göteborgs och Bohus läns landsting som förmedlare av statens fiskerilån fordran i fiskebåtar med ett belopp av 2 179 796 kronor, och vid 1933 års utgång hade den summan sprungit upp till 3 195 663 kronor. Till denna skuldsumma kommer sedan skuld i form av borgenslån, växlar, skulder till handlande, vilket förekommer i mycket stor utsträckning. Fall av konkurser bland fiskare ha nyligen inträffat med i runt tal 30 000 kronor i skulder och 8 000 kronor i tillgångar. Tyvärr kunna ytterligare sådana fall väntas.

Som ytterligare skäl för utredning av detta problem vilja vi framhålla fiskerinäringens stora betydelse för Bohuslän. Enligt officiell statistik hade Bohuslän år 1932 5 776 yrkesfiskare eller nära hälften av samtliga yrkesfiskare i landet. Och då Bohusläns försörjningsproblem på grund av olika förhållanden är i hög grad aktuellt, anse vi, att en särskild utredning om det svenska västkustfiskets ställning och framtida möjligheter är nödvändig.

Vid den av oss sålunda ifrågasatta utredningen bör jämväl undersökning företagas om i vad mån gällande tulltaxa belastar fiskerinäringen eller bereder densamma fördelar. Likaså torde enligt vår mening böra utredas om icke lika fisketider i hela länet för hummer skulle kunna införas. Dessutom finnes vissa andra detaljspörsmål rörande såväl hummerfisket som andra fisken, som i detta sammanhang bör upptagas till behandling. Så bör be-

stämelsen om den fria fiskerätten bli föremål för revision i syfte att utvidga begreppet fri fiskerätt.

Slutligen vilja vi framhålla, att i den utredning, som enligt vår mening snarast bör komma till stånd, är det angeläget, att lämpligt antal med västkustförhållandena väl förtrogna yrkesfiskare bliva i tillfälle att deltaga.

Med stöd av vad vi sålunda anfört föreslås,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om skyndsamt utredning på vad sätt och i vilken utsträckning ekonomiskt stöd framdeles må beredas det svenska västkustfisket i syfte att skapa större trygghet för fiskarena, samt huru detta fiske på ett mera effektivt och planmässigt sätt bör inordnas i det svenska folkhushållet och att denna utredning må till undersökning upptaga de detaljfrågor, som ovan berörts jämte andra spörsmål som sammanhänga med de olika fiskernas inbördes förhållande och hela västkustfiskets rationella utnyttjande för länets och landets försörjning.

Stockholm den 23 januari 1935.

Gustaf Karlsson.

Einar Lind.

J. V. Mårtensson.
